

90.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 19 stycznia 1926 r.

o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska II kategorii w zarządzie centralnym Ministerstwa Sprawiedliwości, jako też w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości.

Na zasadzie artykułu 11 i 12 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. № 21, poz. 164) zarządza się co następuje:

§ 1. Kandydaci na stanowiska II kategorii w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości winni odbyć służbę przygotowawczą (praktykę) przewidzianą w art. 12 ustawy z dnia 17 lutego 1922 roku o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. № 21, poz. 164) i złożyć egzamin przepisany niniejszem rozporządzeniem.

§ 2. Do służby przygotowawczej mogą być dopuszczeni, w miarę wolnych etatów, kandydaci, odpowiadający warunkom, określonym w art. 6 i 7 ustawy o państwowej służbie cywilnej, jeżeli wykażą się dowodem ukończenia szkół z zakresem wykształcenia średniego ogólnokształcącego lub zawodowego (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 1924 r. — Dz. U. R. P. № 64, poz. 629).

W razie braku kandydatów, posiadających wymagany poziom wykształcenia, mogą być dopuszczeni do służby przygotowawczej również i inni kandydaci, z tem jednakże zastrzeżeniem, że w ciągu pierwszego roku swej służby przygotowawczej uzyskają — na wniosek władzy przełożonej — zwolnienie od wymogu posiadania tego poziomu wykształcenia, przewidziane w art. 11 ust. ostatni, względnie art. 115 ust. 1 ustawy o państwowej służbie cywilnej. W razie nieotrzymania zwolnienia będą oni zwolnieni ze służby przygotowawczej na stanowiska II kategorii.

§ 3. Podania o dopuszczenie do służby przygotowawczej należy wносить do właściwego prezesa sądu apelacyjnego

Do podania należy dołączyć metrykę urodzenia, dowód obywatelstwa polskiego, dowód posiadania wymaganego wykształcenia i dokładny życiorys.

W podaniach o dopuszczenie do służby przygotowawczej w okręgach sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu i sądu okręgowego w Katowicach kandydaci winni zarazem oświadczyć, czy w przyszłości zamierzają poświęcić się przedewszystkiem służbie w sekretarjacie sądowym, czy też służbie w charakterze asystentów prokuratury przy sądzie powiatowym.

Przed przyjęciem kandydata do służby przygotowawczej, prezes sądu apelacyjnego zasięga opinii lekarza urzędowego co do stanu zdrowia kandydata.

§ 4. Służba przygotowawcza trwa zasadniczo rok.

Do czasu praktyki nie wlicza się czasu, przez który kandydat nie pełnił jej z powodu choroby, urlopu lub odbywania służby wojskowej.

W ciągu służby przygotowawczej kandydat powinien zaznajomić się należycie z czynnościami kancelaryjnymi w całym ich zakresie z wszystkimi działami pracy urzędników II kategorii sądów i urzędów wymiaru sprawiedliwości.

Ogólny nadzór nad służbą przygotowawczą i jej kierownictwo przysługuje prezesowi sądu apelacyjnego, w którego okręgu kandydat został przyjęty na służbę przygotowawczą; szczegółowy sposób zatrudnienia kandydata w czasie tej służby określa prezes sądu okręgowego, w którego okręgu kandydat odbywa praktykę.

O ile chodzi o kandydatów na stanowiska asystentów prokuratury przy sądach powiatowych w okręgach sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu i w okręgu sądu okręgowego w Katowicach (§ 3 ust. 3) prezesi działają w porozumieniu z właściwymi prokuratorami.

Prezesi wymienionych w poprzednim ustępie okręgów winni czuwać nad tem, by kandydaci, którzy w myśl § 3 ust. 3 niniejszego rozporządzenia oświadczyli chęć poświęcenia się przedewszystkiem służbie w charakterze asystentów prokuratury przy sądzie powiatowym, przynajmniej pół roku swojej służby przygotowawczej odbyli w tym właśnie dziale służby.

§ 5. Każda władza służbowa kandydata — po ukończeniu przez kandydata służby przygotowawczej w dziale, podlegającym jej kierownictwu — winna złożyć prezesowi sądu apelacyjnego sprawozdanie, zawierające ocenę jego pilności, zdatności, uzdolnienia, jako też jego zachowanie się w służbie i poza służbą.

Po upływie roku prezes sądu apelacyjnego na podstawie powyższych sprawozdań ocenia, czy kandydata można uważać za dostatecznie przygotowanego do egzaminu i ocenę tego wyniku podaje do wiadomości kandydata, przyczem, jeśli ocena ta jest dodatnia, zawiadamia go, iż może on być dopuszczony do egzaminu, jeżeli zaś ocena jest ujemna, zawiadamia go, iż zwalnia go ze służby, albo że w uwzględnieniu jego prośby, zezwala mu na odbycie dalszej jeszcze służby przygotowawczej na ściśle określony czas, nie dłuższy jednak, jak 2 lata.

Jeżeli ocena dodatkowego okresu tej pracy wypadnie również ujemnie, należy kandydata zwolnić ze służby.

§ 6. Kandydaci, którzy posiadają co najmniej trzyletnią służbę na stanowisku urzędnika III kategorii, albo przez ten sam okres czasu byli urzędnikami prowizorycznymi lub pracownikami kontraktowymi, mają bardzo dobre kwalifikacje, oraz posiadają wykształcenie określone w § 2 niniejszego rozporządzenia, lub uzyskają zwolnienie od niego, mogą być — na swoją prośbę — dopuszczeni przez prezesa sądu apelacyjnego do egzaminu na stanowisko urzędnika II kategorii bez odbycia praktyki, przepisanej w § 4 niniejszego rozporządzenia.

§ 7. W wypadkach wyjątkowych Ministerstwo Sprawiedliwości — na wniosek prezesa sądu apela-

cyjnego — ma prawo dopuścić kandydata do egzaminu bez odbycia służby przygotowawczej w części lub w całości.

§ 8. Po ukończeniu pierwszego, a przed upływem trzeciego roku służby przygotowawczej z dodatnim wynikiem, kandydat winien poddać się egzaminowi.

W razie niepoddania się egzaminowi w ciągu trzech lat od wstąpienia do służby, należy kandydata zwolnić ze służby.

§ 9. Podania o dopuszczenie do egzaminu należy wnosić w drodze służbowej do prezesa sądu apelacyjnego, który orzeka o dopuszczeniu do egzaminu, oraz oznacza jego termin i skład komisji.

§ 10. Komisja egzaminacyjna ustanawia się przy sądach apelacyjnych.

Komisje składają się z przewodniczącego, jego zastępcy i odpowiedniej ilości członków, mianowanych na okres dwuletni z pośród sędziów i urzędników II kategorii, urzędujących w siedzibie sądu apelacyjnego.

Przewodniczącego i jego zastępcę mianuje Minister Sprawiedliwości na wniosek właściwego prezesa sądu apelacyjnego; pozostałych członków mianuje prezes sądu apelacyjnego.

Komisje egzaminują w gronie trzech członków, przyczem przewodniczący i jeden z członków muszą być z grona sędziów, trzeci zaś z członków ma być ustanowiony z pośród urzędników II kategorii.

W wypadkach, o których mowa w § 3 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, w miejsce członka z grona sędziów wstępuje egzaminator z grona prokuratorów, mianowany przez prezesa sądu apelacyjnego w porozumieniu z prokuratorem przy sądzie apelacyjnym.

Przewodniczący oznacza kolejność egzaminowania i sam bierze w niem czynny udział.

§ 11. Egzamin jest pisemny i ustny i nie odbywa się publicznie.

Egzamin ustny winien odbyć się najpóźniej w terminie trzydniowym po egzaminie pisemnym.

§ 12. Egzamin pisemny składa się z dwóch części.

Przedmiotem pierwszej części egzaminu jest samoistne sporządzenie przez kandydata protokołów posiedzeń sądu, których przedmiotem będą rozprawy cywilne i karne. Protokoły te spisuje kandydat niezależnie od protokołów, spisanych przez właściwego sekretarza i po rozprawie przedkłada je przewodniczącemu, który zaopatruje je swymi uwagami i ze swą opinią przesyła przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej.

Sąd i rozprawy, na których kandydat ma spisywać oddzielne protokoły, oznacza przewodniczący komisji egzaminacyjnej w porozumieniu z kierownikiem odnośnego sądu.

Przedmiotem drugiej części egzaminu pisemnego jest opracowanie przez kandydata — na podstawie aktów — trzech tematów z zakresu działania urzędników II kategorii. Tematy zadań wybiera komisja egzaminacyjna na wniosek poszczególnych egzaminatorów.

Przy wyborze zadań komisja winna baczyć na to, by kandydat o średnim uzdolnieniu mógł wypracować dane mu zadanie w ciągu sześciu godzin. Po upływie ośmiu godzin kandydat winien oddać opracowanie bez względu na to, czy je ukończył.

W okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie, Lwowie, Katowicach, Poznaniu i Toruniu jeden z tematów pisemnych musi być z zakresu spraw hipotecznych (ksiąg wieczystych).

Przy egzaminach kandydatów na stanowiska asystentów prokuratury przy sądach powiatowych (§ 3 ust. 3) jednym z tematów egzaminu pisemnego winno być sporządzenie, na podstawie aktów, aktu oskarżenia o wykroczenie i wniesienie wyroku odwołania od wyroku sądu pokoju.

Egzamina pisemne odbywają się w lokalu urzędowym pod nadzorem jednego z członków komisji lub innego urzędnika, wyznaczonego przez prezesa sądu apelacyjnego w porozumieniu z przewodniczącym komisji egzaminacyjnej.

Przy opracowywaniu zadań kandydat winien mieć możliwość korzystania ze zbiorów ustaw, rozporządzeń i dzienników urzędowych, natomiast niedopuszczalną jest wszelka inna pomoc, w szczególności porozumiewanie się kandydatów między sobą lub z innymi osobami. Kandydata, niestosującego się do tego postanowienia, może komisja egzaminacyjna na wniosek urzędnika, pod którego nadzorem odbywa się egzamin, wykluczyć od składania egzaminu na przeciąg trzech miesięcy.

Kandydat po ukończeniu wypracowania, a przed opuszczeniem lokalu urzędowego, oddaje je urzędnikowi, sprawującemu nadzór, który stwierdza na wypracowaniu czas rozpoczęcia i ukończenia wypracowania i zaopatruje każdy arkusz wypracowania swym podpisem, poczem doręcza je przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej.

Egzamin pisemny może się odbywać jednocześnie z kilku kandydatami.

§ 13. Przedmiotem egzaminu ustnego jest:

- 1) ogólna znajomość ustawy konstytucyjnej,
- 2) ogólna znajomość ustroju i zakresu działania władz i urzędów państwowych i samorządowych,
- 3) znajomość przepisów o państwowej służbie cywilnej,
- 4) znajomość przepisów kancelaryjno-manipulacyjnych,
- 5) dokładna znajomość tych wszystkich przepisów i postanowień, które mają zastosowanie przy załatwianiu czynności, należących do zakresu działania urzędników II kategorii, ze szczególnym uwzględnieniem działu, któremu kandydat zamierza się poświęcić (§ 3 ust. 3).

Prócz tego kandydat powinien objaśnić przy ustnym egzaminie załatwienie tematów egzaminu pisemnego.

Prezesi sądów apelacyjnych w porozumieniu z przewodniczącymi komisji egzaminacyjnych, a w wypadku, objętym § 3 ust. 3, także w porozumieniu z prokuratorem przy sądzie apelacyjnym, układają szczegółowe zestawienia przepisów i postanowień, o których mowa w punkcie 5 ustępu 1. Prezesi sądów apelacyjnych przedłożą te zestawienia po raz pierwszy w ciągu 30 dni po ogłoszeniu niniejszego

rozporządzenia, a ich uzupełnienia przedkładać będą następnie w ciągu listopada każdego roku Ministerstwu Sprawiedliwości, które po zatwierdzeniu ogłosi je w Dzienniku Urzędowym.

Komisja egzaminacyjna winna zwrócić przede wszystkim uwagę na to, czy i w jakim stopniu kandydat posiada znajomość pojmowania i praktycznego zastosowania obowiązujących ustaw i przepisów w zakresie służby urzędników II kategorii.

§ 14. Egzamin ustny można odbywać jednocześnie z kilku kandydatami, najwyżej jednak z trzema.

Egzaminowanie każdego kandydata ma trwać najmniej godzinę, przy równoczesnym jednak egzaminowaniu trzech kandydatów, czas trwania egzaminu może być skrócony do dwóch godzin.

§ 15. Uchwały komisji egzaminacyjnej zapadają większością głosów i są ostateczne.

Przewodniczący oddaje głos ostatni.

§ 16. Jeżeli komisja egzaminacyjna uzna jedynomyślnie wypracowania pisemne za nieudane, uważa się wynik egzaminu bez ustnego już egzaminowania za „niedostateczny”.

Wynik egzaminu ocenia się z równomiernym uwzględnieniem pisemnego i ustnego egzaminu.

Wyniki egzaminu oznacza się następującymi stopniami:

1) „bardzo dobry” — jeśli kandydat wykazał wybitną i bardzo dokładną znajomość przedmiotów egzaminu;

2) „dobry” — jeżeli kandydat wykazał dokładną znajomość przedmiotów egzaminu;

3) „dostateczny” — jeżeli wiadomości kandydata są wystarczające;

4) „niedostateczny” — jeżeli wiadomości kandydata są niewystarczające.

W razie niedostatecznego wyniku egzaminu, komisja oznacza termin powtórnego egzaminu. Termin ten nie może być krótszy, niż trzy miesiące, nie dłuższy jednak, jak rok.

W razie ponownego niedostatecznego wyniku egzaminu, nie wolno go już powtarzać, a kandydata należy zwolnić ze służby. Równocześnie należy zawiadomić prezesów wszystkich sądów apelacyjnych o wykluczeniu kandydata od ponawiania egzaminu.

§ 17. W wypadkach, w których wynik także ponownego egzaminu jest dla kandydata niepomysłny, komisja ma prawo uznania, że kandydat nadaje się do objęcia stanowiska III kategorii i wówczas ustala zarazem stopień uzdolnienia kandydata w myśl zasad podanych w ust. 3 § 16. Na podstawie tego orzeczenia komisji egzaminacyjnej kandydat może prosić o nadanie mu stanowiska urzędnika III kategorii już bez obowiązku odbywania osobnej służby przygotowawczej i poddawania się egzaminowi, przewidzianemu dla kandydatów tej kategorii.

§ 18. Z przebiegu egzaminu sporządza się protokół, do którego wpisuje się skład komisji egzaminacyjnej, tematy egzaminu pisemnego i ocenę wypracowań, pytania egzaminu ustnego i ocenę poszczególnych odpowiedzi, tudzież uchwałę komisji o ogólnym wyniku egzaminu.

Protokół egzaminu podpisują wszyscy członkowie komisji i protokółant.

§ 19. Na dowód poddania się egzaminowi kandydat otrzymuje świadectwo wystawione przez komisję egzaminacyjną według dołączonego wzoru.

W świadectwie prócz wyniku egzaminu należy:

1) w wypadkach określonych w § 3 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, podać dział służby, do którego kandydat szczególnie się nadaje,

2) w wypadkach określonych w § 17 niniejszego rozporządzenia, zamieścić orzeczenie komisji co do nadawania się kandydata do objęcia stanowiska III kategorii.

Świadectwo ma być podpisane przez przewodniczącego i członków komisji, oraz zaopatrzone pieczęcią tego sądu apelacyjnego, przy którym komisja została ustanowiona.

§ 20. Kandydatom, którzy pełnią służbę nie w siedzibie komisji egzaminacyjnej i poddają się po raz pierwszy egzaminowi, należą się koszty podróży i normalne diety.

§ 21. W wyjątkowych wypadkach Rada Ministrów, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, może zwolnić poszczególnych kandydatów na stanowiska wymienione w § 1 niniejszego rozporządzenia w całości lub w części od egzaminu rozporządzeniem niniejszem przepisanego.

§ 22. Stanowiska urzędników II kategorii w Centralnym Zarządzie Sprawiedliwości, Sądzie Najwyższym i Prokuraturze przy tym sądzie mogą być nadane tylko osobom, posiadającym kwalifikacje, potrzebne do zajmowania stanowisk urzędników II kategorii w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości.

O ile urzędnik pełniący służbę w Ministerstwie Sprawiedliwości lub w Sądzie Najwyższym, zamierza poddać się egzaminowi na urzędnika II kategorii, czy to na zasadzie praktyki odbytej już przedtem, czy też na zasadzie innej służby, określonej w § 6 niniejszego rozporządzenia, podanie o dopuszczenie do egzaminu składa do swej władzy przełożonej, która orzeka o prośbie, i oznacza, w którym okręgu apelacyjnym kandydat ma się poddać egzaminowi, zawiadamiając równocześnie o tem właściwego prezesa sądu apelacyjnego.

§ 23. Wymagania dla kandydatów na stanowiska rachunkowe i kasowe II kategorii i na stanowiska urzędników więziennych II kategorii normują oddzielne rozporządzenia.

§ 24. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i równocześnie tracą moc obowiązującą dotychczasowe przepisy wydane w przedmiocie, unormowanym niniejszem rozporządzeniem.

Jeżeli jednak w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia kandydat wniósł już prośbę o dopuszczenie go do jednego z następujących egzaminów:

1) w okręgach sądów apelacyjnych we Lwowie, Krakowie i w okręgach sądu okręgowego w Cieszynie — do drugiego egzaminu kancelaryjnego (§ 40 rozp. Min. Sprawiedliwości z 18 lipca 1897 r. № 170

austr. Dz. p. p.) lub egzaminu tabularnego (§ 45 tegoż rozporządzenia),

2) w okręgu sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu — do egzaminu na sekretarza sądowego (art. 5 rozporządzenia Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 3 marca 1920 r. Dz. Urz. Min. b. dz. pr. № 11 poz. 97),

3) w okręgu sądu okręgowego w Katowicach — do egzaminu na sekretarza sądowego (art. 16 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 1922 r. Dz. U. R. P. № 46 poz. 396), i jeżeli proszący posiada wszystkie warunki dopuszczenia go do takiego egzaminu, należy go dopuścić do złożenia tego egzaminu na podstawie dotychczasowych przepisów z tym skutkiem, iż egzamin ten złożony z dodatnim wynikiem zastąpi egzamin przepisany niniejszym rozporządzeniem.

Prezes Rady Ministrów: *Al. Skrzyński*

Minister Sprawiedliwości: *Dr. S. Piechocki*

Wzór do § 19 rozp. Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 1926 r., poz. 90.

L. Protokołu egzaminacyjnego.....

ŚWIADECTWO.

Pan .....

charakter służbowy .....

poddał się w dniach .....

na zasadzie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 1926 roku (Dz. U. R. P. № 16, poz. 90) po raz ..... egzaminowi na stanowisko urzędnika II kategorii w Zarządzie Centralnym Ministerstwa Sprawiedliwości jako też w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości i złożył go z wynikiem .....

.....
 .....
 .....

Dnia ..... 19 ..... r.

Pieczęć

KOMISJA EGZAMINACYJNA

przy Sądzie Apelacyjnym w .....

Przewodniczący Komisji

Członkowie Komisji

.....